

Taurus Quartet

za 2 mrt 2019 / Grote podia / Blauwe zaal

lecture

'De Lachenmann in Beethoven'

18 uur / einde ± 19 uur

concert

20 uur / er is geen pauze / einde ± 21.30 uur

mijlpalen van de 20ste eeuw 2018-2019

Arditti Quartet & Claron McFadden sopraan
lecture & concert
za 15 sep 2018

Tempus Konnex olv. Pascal Gallois
lecture & concert
za 13 okt 2018

I SOLISTI olv. Robin Engelen
lecture & concert
za 27 okt 2018

Hommage à Sofia Goebajdoelina
film, interview & concerten
za 9 feb 2019

Taurus Quartet
lecture & concert
za 2 mrt 2019

Taurus Quartet

Wietse Beels, Naaman Sluchin (vervangt Liesbeth Baelus) viool
Vincent Hepp altviool **Martijn Vink** cello

Ludwig Van Beethoven (1770-1827)

Strijkkwartet nr 13 in Bes, opus 130 (1825-26)

Adagio ma non troppo - Allegro

Presto

Andante con moto ma non troppo

Alla danza tedesca: Allegro assai

Cavatina: Adagio molto espressivo

[Finale: Allegro]*

Große Fuge in Bes, opus 133 (1825-26)

Overtura: Allegro - Meno mosso e moderato - Allegro molto e con brio

Helmut Lachenmann (°1935)

Gran Torso (1972)

*In plaats van deze finale wordt de 'Große Fuge' gespeeld, die oorspronkelijk als de finale van dit strijkkwartet bedoeld was.

Gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via
www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling / concert /
tentoonstelling van uw keuze.

Concertvleugels Met bijzondere dank aan Ortwin
Moreau voor het stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel
Moreau Pianoservice / Kapucinessenstraat 32 / 2000
Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98
www.moreau-pianoservice.be

Grensverleggend schoon

Wie voor het eerst kennismaat met de soms bijna brutale klankwereld van **Helmut Lachenmann**, mag het gerust merkwaardig vinden dat uitgerekend hij de naoorlogse avant-garde verwijt om "schoonheid" te hebben verwaarloosd. Toch meent hij wel degelijk dat een eerste generatie serialisten - van wie Pierre Boulez en Karlheinz Stockhausen de bekendste exponenten zouden worden - schoonheid vereenzelfdigde met de behoudsgezinde weerstand waarop haar vernieuwende esthetiek steevast stootte, en dat ze in haar terechte verzet tegen dit conservatisme het vraagstuk rond schoonheid in zijn geheel heeft afgeschreven als zijnde verdacht. Daarmee echter - aldus Lachenmann - zag ze ook een authentiek en legitiem verlangen naar schoonheid over het hoofd.

Lachenmann zelf leert het serialisme aanvankelijk kennen op de Darmstädter Ferienkurse, en verdiept zijn kennis van de compositietechniek tijdens een studie bij Luigi Nono in Venetië. In zijn vroege werk, dat duidelijk de expliciete sporen van deze vorming draagt, vloeit het klankbeeld voort uit de reeksmatige benadering en organisatie van verschillende klankparameters zoals toonhoogte, duur en dynamiek. Maar in de loop van de jaren '60 brokkelt de hegemonie van het totale serialisme af en is Lachenmann net als heel wat collega-componisten zoekende. Hij ontwikkelt geleidelijk aan een muzikaal denken dat de seriële gang van zaken quasi omkeert en vertrekt vanuit de akoestische kwaliteiten van concrete klanken.

'**Gran Torso**' (1971/72) bekrachtigt deze nieuwe esthetiek - door Lachenmann "musique concrète instrumentale" gedoopt - die klanken als dusdanig wil benaderen, in plaats van ze te concipiëren als functionele elementen binnen een structureel kader, zoals dat in de tonaliteit, maar ook binnen de serialistische stijl het geval was. Timbre is niet langer secundair ten opzichte van toonhoogte, maar vormt het grondbeginsel waaraan 'Gran Torso' zijn expressiviteit ontleent. Lachenmann slaat een klankreservoir aan dat tot dan toe verzegeld was gebleven door conventie. Concreet experimenteert hij met zogenaamde 'extended techniques': nieuwe speelwijzen die het sonore palet van de strijkersfamilie aanzienlijk verbreden. Opvallend is vooral hoe 'Gran Torso' op geen enkel moment zijn oorsprong in

een complex conflict tussen snaren, hout en haren tracht te verhullen - fysieke weerstand wordt waarneembaar, zelfs uitvergroet.

Deze aanpak heeft een aantal implicaties. Zo is Lachenmann bijzonder veeleisend ten aanzien van de uitvoerders, die zich vertrouwd dienen te maken met zijn nieuwe vocabularium, dat weliswaar geen loepzuivere intonatie, maar daarom niet minder virtuositeit verlangt. Integendeel zelfs: de subtiliteiten waarop 'Gran Torso' als samenhangend geheel steunt, vertalen zich naar een complexe partituur vol nuances op vlak van boogdruk, snelheid, richting, enzovoort, en vaak schrijft een enkele maat meerdere en totaal verschillende speeltechnieken voor. Maar ook de luisteraar wordt op de proef gesteld. 'Gran Torso' kraakt, ritselt en ruist, maar begeeft zich zelden in bekend terrein. De toehoorder voelt zich aanvankelijk verloren door het ontbreken van een passend referentiekader, maar juist daarin schuilt de kracht en uniciteit van Lachenmanns werk. In tegenstelling tot heel wat componerende tijdgenoten blijft hij bewust weg uit de "supermarkt der traditie" in zijn zoektocht naar schoonheid. Dat hij al vroeg in zijn carrière de reputatie kreeg opgespeld een anti-artiest te zijn die louter wou provoceren, is daarom misschien niet verwonderlijk, maar terecht is het evenmin. De radicale nieuwheid van zijn taal maakt immers dat ze vrij is van de vele connotaties die conventionele klanken noodzakelijkerwijs kleuren, en zo de basis kan vormen voor een zuivere ervaring van intense schoonheid, althans voor wie bereid is uit "de kooi van zijn of haar gewoontes" te treden.

Op het eerste zicht vallen er tussen Lachenmann en **Beethoven** nauwelijks parallellen te trekken, maar een verlangen om schoonheid te vinden in het nieuwe was uiteraard ook deze laatste allerminst vreemd. Vooral in zijn late periode durfde Beethoven de verwachtingspatronen van muziekminnend Wenen voorbij te steken met composities die vormelijke conventies en vertrouwd klankbeelden op de spits dreven. Zijn vijf laatste strijkkwartetten in het bijzonder getuigen van de vooruitstrevende creativiteit die zijn laatste levensjaren heeft gevoed.

Beethovens **13de Strijkkwartet in Bes** kon het eigentijdse publiek maar gedeeltelijk bekoren: van de zes delen die het kwartet rijk is - op zichzelf al een merkwaardig gegeven - vielen er twee bijzonder in de smaak, maar op de overige

Helmut Lachsmann

Ludwig Van Beethoven

delen liepen de reacties uiteen van onverschillig tot ronduit misnoegd. Ook de critici reageerden bijzonder lauw op de première in 1826.

Struikelblok is vooral de befaamde zesde en laatste beweging van het kwartet: een immense fuga die bij momenten haast uit haar voegen lijkt te barsten. De gejaagdheid en steeds toenemende complexiteit die de fuga kenmerken, maken dat de compositie zich ontvouwt op de grens tussen chaos en orde. Dit wekt de indruk van een muziek die nog maar nauwelijks bij elkaar gehouden wordt en elk moment kan instorten. De verschillende partijen lijken haast onafhankelijk van elkaar te bewegen, en de netelig vervlochten thema's van Beethovens dub-belfuga creëren schijnbaar toevallige dissonanties die de norm ver achter zich laten en zo de ontluikende chaos een stem geven.

Ook de uitvoerders hadden de grootste moeite met de complexiteit van het werk dat bovendien zelden tot rust lijkt te komen, en de uitgever dringt aan op een alternatieve finale die er uiteindelijk ook zou komen. De **'Grote Fuge'** leeft zelfstandig verder als opus 133, en bereikt zo de volgende eeuw die bewijst dat Beethoven zijn tijd inderdaad ver vooruit was. In schril contrast tot de eigentijdse afkeer voor wat wellicht Beethovens "moeilijkste" stuk is, staan de vele 20ste-eeuwse lofprijzingen voor het late meesterwerk - die daarbij overigens niet zelden aan diezelfde moeilijkheid refereren. Igor Stravinsky wordt in dat verband graag geciteerd. Hij omschreef de compositie ooit als "absoluut hedendaags", en voegde daaraan toe dat ze dat altijd zou blijven.

Net als Lachenmann grofweg anderhalve eeuw later, ging Beethoven op zoek naar de grenzen van de norm en daagde hij zo muzikant en luisteraar uit, zonder daarmee het schone af te zweren in een anti-muzikaal statement. Integendeel, ook hij toont aan hoe smal de conventionele paden zijn, en welke sonore rijkdom er 'offroad' te ontdekken valt. Lachenmann vat het treffend samen: "Elke authentieke creatieve daad die onze esthetische horizon verbreedt, simpelweg met een zeker creatief enthousiasme, kan als een aanval 'tegen' de samenleving worden beschouwd, maar is dat niet. Het is een oprechte uitnodiging om je geest te openen."

Fragment uit het manuscript van Lachenmanns 'Gran Torso'

Taurus Quartet

Wietse Beels, Naaman Sluchin* viool

Vincent Hepp altviool

Martijn Vink cello

In 2012 vinden vier gelauwerde musici van Belgische bodem elkaar in hun wens om samen hun muzikale parcours te verrijken met het ultieme kamermuziekrepertoire. De liefde voor het prachtige repertoire, het streven naar diepgang, energie en raffinement in hun samenspel, en het samen zoeken van een eigen, unieke strijkersklank zijn de drijfveren voor het ontstaan van het Taurus Quartet. Na een memorabel debuut-concert maakt Taurus Quartet snel furore. Direct vanaf hun eerste concert-seizoenen heeft Taurus Quartet het voorrecht en het genoegen te kunnen debuten in prachtige zalen en gerenommeerde festivals. Het speelt onder meer in Festival Musiq3, Flagey, Festival de Wallonie, Stavelot, Festival Voces Intimae, Concertgebouw Brugge, het Festival van Vlaanderen, Bozar, Festival de Saintes, Handelsbeurs Gent, deSingel Antwerpen, de Middagconcerten Brussel, Luik, Leuven, Maasmechelen, Hasselt, Tongeren, Ottignies, 's Hertogenbosch, Howth Chamber Music, Amsterdam ea. Het Taurus Quartet krijgt in zijn eerste jaren coaching van Antje Weithaas, Johannes Meissl en Peter Schuhmayer. Meerdere concerten van Taurus Quartet worden live opgenomen door radio (Musiq3) en televisie (RTBF) en uitgezonden door heel Europa. In 2014 treedt het kwartet op samen met de Franse acteur Gérard Dépardieu, in een memorabel concert opgenomen voor radio en televisie, in het werk 'Harmonies du soir' van

Ysaÿe voor solo-kwartet en strijkorkest olv. de Amerikaans dirigent Toby Hoffman. Het Taurus Quartet wijdt zich aan de uitvoering van het grote klassieke en romantische repertoire, de kwartetten van Beethoven, Schumann, Schubert, Mozart, Haydn, Janacek, ea., maar ook aan minder bekende werken van bijvoorbeeld Enescu, Verdi, Respighi, Goeyvaerts, Martinu en Ciurlionis.

www.taurus-quartet.be

**Naaman Sluchin vervangt Liesbeth Baelus, die als gevolg van zwangerschapscomplicaties niet kan optreden*

deSingel zoekt amateurmusici voor kamermuziekproject tijdens de Summer School in augustus

Van wo 21 tem. zo 25 augustus pakt Scarabee groots uit met een vijfdaagse zomerstage in kleine bezetting. Amateurmusici met passie voor het samenspe- len ontmoeten elkaar en werken onder begeleiding van een professionele coach naar een toonmoment toe. Verwacht je aan een uniek concept waarbij een professionele muzikant het ensemble aanvult en inspireert. Niet alleen wordt gewerkt op de muzikaliteit binnen jouw groep, ook individueel kan je rekenen op intensieve begeleiding. **Doe mee, vorm een ensemble en maak deel uit van de intimiteit op het podium!**

organisatie Scarabee Music Academy *coaches* Wim Lauwaert (viool), Iris Thissen (cello), NN *coproductie* deSingel *ihkv.* Summer School deSingel

praktische info

zomerstage / wo 21 tem. zo 25 aug 2019 / 14 tot 21 uur / deSingel
€ 300 / inclusief avondmaal

toonmoment / zo 25 aug 2019

20 uur / Blauwe zaal
gratis, mits reservering

inschrijven

Deze zomerstage mikt op musici met een hart voor (kamer)muziek. Het ge- vraagde niveau is een stevige middelbare of hogere graad. Je kunt inschrijven met een eigen ensemble of als losse deelnemer. Kom je met een eigen ensemble, dan word je daarnaast ingedeeld in een tweede ensemble. Kom je als losse deelnemer, dan word je ingedeeld in twee ensembles. Je kan komen voorspelen of je stuurt een video op.

voorspeeldatum

za 9, zo 10 mrt 2019
Kleine zaal / inschrijven via www.desingel.be

vragen?

mail naar info@scarabee-ensemble.be

www.desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid

Vlaamse
overheid

mediasponsors

Knack

dS
De
Standaard

canvas